

Oponentský posudek diplomové práce Marka Vodičky *Pojmy dekadence a zdraví v Nietzscheho pozdní filosofii*

Jako oponentovi mi přísluší zaujmout k předložené práci studenta Marka Vodičky kritické stanovisko. Předtím, než vynesu jednotlivé námitky, musím předeslat, že celkově považuji práci za vysoce zdařilou a oceňuji zejména její propracovanou strukturu. Přestože se mi zdá, že práce v některých momentech vykládá pasáže z Nietzscheho zavádějícím, resp. příliš zjednodušujícím způsobem, převládá nad těmito pochybnostmi zjevná autorova snaha proniknout k hlubšímu podloží pojmů dekadence a zdraví. Že se to občas zcela nezdaří, přičítám spíše komplikovanosti předlohy, než nějakému výraznému opomenutí ze strany studenta. Myslím, že na magisterské úrovni dosáhl velmi chvályhodného výsledku.

Nyní rovnou přecházím k výše zmíněným námitkám a pochybnostem:

- 1) Celou prací prochází jakási základní rozpolcenost, která je určena už na první straně, kdy v proklamované tezi zaznívá, že „dekadence a zdraví představují *protiklady*“ a o několik řádek níže se mluví o „rozdílu *míry*“, tedy o určitém stupňování. Nejde o slovíčkaření, nýbrž o zásadní koncepční problém, neboť pojetí stupně zaručuje, jak se praví na straně 2, že se zdraví a dekadence *nevylučují*, což je dle mého správné, zatímco v pojetí protikladnosti platí pouze jedno jako správné. V textu je zřetelný autorův boj se základní tezí protikladnosti a silná tendence k přijetí stupňovitosti, avšak rozhodné slovo nepadne. Proto bych u obhajoby rád slyšel, jak se s odstupem času na tento konceptuální rozpor dívá.
- 2) Problematický je i výklad vůle k moci. Nemohu se zbavit dojmu, že vychází z předpokladu zdraví a důvodem je právě to, že zde ještě vládne teze protikladnosti. Jednoduchá otázka zní: je stádní instinkt (nebo cokoli, co budeme chápat jako jeho ekvivalent) vůlí k moci? A pokud nikoli, proč ne? Při četbě lze totiž provést experiment a při všech „pozitivních“ určeních vůle k moci dosadit právě např. stádní instinkt. Pak interpretace sedí i na něj a distinktivní funkce vůle k moci se vytrácí. Mohl by mi autor u obhajoby toto objasnit?
- 3) Podkapitola 2.2 hovoří o *důsledcích* altruismu a soustrasti, tj. vytvářejí „slabou osobnost“, netematizuje však hlubší *příčiny*, proč tomu tak je. V zásadě tedy zaměňuje příčinu a následek, což je o něco dále interpretováno jako typický symptom dekadence. Domnívám se, že autor problém soustrasti či soucitu zcela prostě podcenil a spoléhal na efekt Nietzscheovy kritiky. Mimochodem řečeno považuji podkapitolu 2.4. *Záměna příčinu a následku, imoralismus jako symptom zdraví* za jednu z nejlepších v celé práci. O to více zaráží povrchnost předcházející podkapitoly.
- 4) Za zcela zavádějící pak považuji podkapitolu 2.5. *Pesimismus jako symptom dekadence*, která, z pro mě nepochopitelných důvodů, míří výhradně na Sókrata a Nietzscheovu slavnou interpretaci jeho posledních slov z *Faidóna*. V *Soumraku model*,

na nějž se text odvolává, není Sókrates ani jednou nazván pesimistou, ani se o něm neříká, že považoval „touhu po klidu“ za účel života. Naopak se zdůrazňuje, že vymyslel Athéňanům nový druh *agonu*. Jistě je zde nazýván dekadentem, ovšem ze zcela jiných důvodů, než se snaží práce dokázat. Především kvůli dialektice, tedy dokazování na základě protikladů – tím se vracím k bodu 1) a dokazuji hlubší souvislost toho, co se v něm mohlo zdát pouhým přením se o slova. Otázka k obhajobě: proč nebyl za příklad pesimismu zvolen Schopenhauer, jehož Nietzsche v této souvislosti jmenuje nejčastěji?

Na tomto místě jistého „sejití z cesty“ dochází v textu k jakémusi zlomu, který začíná výkladem renesančního pojmu *virtù* (ten ovšem není příliš přesný, stejně jako podkapitola o Ceserem Borgiovi; zde jsou opět v opačném sledu uváděny příčina a následek, totiž Borgiův imoralismus jako příčina, přičemž to byl pouze do důsledku dovedený renesanční patos. Borgiu chápe Nietzsche jako nebezpečí pro církev, která by díky němu mohla nabýt nové *obezřetnosti* vůči člověku a díky tomu se přetvořit. Lutherův resentment pak spočívá v tom, že namísto nově koncipovaného zástupce Božího kněžského života šmahem zavrhl.). Následné „případové studie“ dekadence a zdraví týkající se Wagnera, Goetha a samotného Nietzscheho představují skutečné završení celé práce a mohu zodpovědně říci, že mnohé z nejasností především v druhé kapitole odstraňují či přinejmenším ospravedlňují.

Sám autor prohlašuje za nejcennější interpretační přínos práce vydedukování *Nejběžnějších typů zdraví*, které Nietzsche údajně¹ nikde neuvádí. Při jejich pročtení se utvrdíme v tom, že *nevědomě* opustil tezi protikladnosti, třebaže na ni až do konce práce v oslabené formě trvá.

Hodnocení:

Přes dílčí námitky, které jsou určeny spíše k dalšímu promýšlení, než k diskreditování samotného textu, pokládám předloženou diplomovou práci za nadprůměrnou. Práci doporučuji k obhajobě a domnívám se, že by po dostatečném objasnění všech čtyř výše uvedených bodů měla být hodnocena stupněm **výborně**.

V Neratovicích 12. 9. 2020

Jakub Chavalka

¹ Není tomu tak jistě výslovně jako v případě dekadence, avšak z mnoha míst *Nachlassu* by se nepochybně dal rekonstruovat Nietzscheův výčet toho, co znamená zdraví.